

Mestersége kémiatanár – Karasz Gyöngyi

Bemutakozás

Karasz Gyöngyi vagyok a Gödöllői Török Ignác Gimnázium matematika-kémia szakos tanára. Itt dolgozom pályakezdő korom óta, immár a 36. tanévet töltöm a mi gyönyörű, időnként nagyon nehéz pályánkon – lassan egy éve online. Jól választottam, úgy éltem meg ezt a sok esztendőt, hogy a helyemen vagyok.

Első generációs értelmiségi családba születtem, szüleim egyetlen gyermekeként. Édesanyámtól a kemény, kitartó, pontos munkát, a következetességet, édesapámtól az elfogadó szelídséget próbáltam meg élesni. Meghatározóak voltak a pályaválasztásom szempontjából a bajai Ének-zenei Általános Iskolában eltöltött évek, ahol megtanulhattam hegedülni, kórustag lehettem, és ahol több olyan pedagógussal találkoztam, akiknek pozitív példája arra ösztönzött, hogy én is a tanári hivatást válasszam. Középiskolába a neves III. Béla Gimnázium fizika tagozatos osztályába jártam. Innen felvételiztem a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemre, ahol többek között Baranyi Ilonával (Dabas) és Endrész Gyöngyivel (Miskolc) voltunk csoporttársak, és ahol a kémia tanszékeken nagyon sok mindent megtanulhattunk.

Gödöllőre teljesen véletlenül kerültem, előtte még csak nem is jártam a városban. Akkoriban 5 helyre lehetett beadni a pályázatot, és először Gödöllő nem is szerepelt a „listámon”. Csakhogy az utolsó pillanatban Édesanyám egy gödöllői ismerőse felhívott, hogy a Törökben van kémia-technika szakos állás, pályázzam meg. Még egy hét sem telt el, amikor hívott a gimnázium akkori igazgatója, Heltai Miklós, hogy látogassam meg. Ahogy kiértem Máriabesnyőre, és megláttam az iskola épületéhez nagyon közel, a templom előtti székelykaput – édesanyám székely –, tudtam, hogy igent mondok. Ilyen előzmények után kezdtem el az első tanévet Gödöllőn, 14 technika- 2 matematika- és 2 kémiaórával. Aztán a technika, nagy örömömre, kikopott a repertoáromból.

Jó helyen vagyok, sok tehetséges, kedves diákkal és kollégával körülvéve, ahol és akiktől sokat tanulhattam a szakmáról, ahol elismernek, megbecsülnek. Néha úgy érzem, érdemtelenül, hiszen más kollégám ugyanolyan jól csinálja a dolgát – ha nem jobban –, mint én, mégsem részesül annyi elismerésben, mint ami nekem jutott.

Kitüntetéseim:

- Török Ignác Emlékgyűrű 2011.
- Gödöllő Gyermekéért és Ifjúságáért Díj 2012.
- Irinyi Versenybizottság: Kiemelkedő Tehetséggondozó 2015.
- Miniszteri dicséret, a nemzetközi kémiai diákolimpián eredményesen szereplő tanítványok miatt (2016., 2017.)
- Kiváló Versenyfelkészítő 2017.
- Richter Gedeon Magyar Kémiaoktatásért díj 2017.
- Mol MesterM díj 2019.

Milyen diák volt? Voltak például csínytevései, kapott-e intőket?

Azt hiszem, jó diák voltam. Mindig igyekeztem megfelelni a szüleimnek, tanáraimnak, és ez sosem esett nehezemre. Jó tanuló voltam, de nem voltam kitűnő, csak általános iskolában. Csínytevésre nem emlékszem, de a magatartásom nem mindig volt példás, mert szerettem beszélgetni. Hiszen otthon nem volt testvérem, akivel kiélhettem volna a társaság iránti igényemet.

Miért választotta a tanári pályát? Miért éppen a kémia tantárgyat választotta?

Az általános iskolában találkoztam néhány kiváló pedagógussal. Véleményem szerint nagyon fontos szerepet játszhatunk egy-egy tanítványunk életében. Lehetünk rájuk nagyon pozitív, de nagyon negatív hatással is. Életpályákat befolyásoló tényezők lehetünk. Tehát óriási a felelősségünk, és jó, ha ez tudatosan bennünk.

A kémia szakot kényszerből választottam. Ugyanis a középiskolában fizika tagozaton emelt óraszámban tanultuk a matematikát és a fizikát is. Akkor rájöttem, hogy fizikából nem vagyok elég jó, viszont a matekot szerettem. Mivel akkoriban a matematika mellé általában a fizika párosult, kivéve a KLTE-t, ahol kémia is volt a matek mellé, így azt

választottam. No meg ezzel azt is, hogy 300 km-re leszek az otthonomtól. (Első évben ez nagyon nehéz volt...)

Milyen tervekkel vágott neki a pedagógusi pályának? Mennyiben valósultak meg ezek?

Azt hiszem: Jó TANÁR akartam lenni, méltó a példaképeimhez, a szüleimhez. Olyan, aki szolgál, közben példa tud lenni, ha kell kemény, mindig következetes, pontos, megértő, szakmailag fejlődőképes. Aki be meri vallani, ha hibázik. Aki képes arra, hogy a „skatulyákat” mellőzze. Aki tiszteli a gyereket, és maga is tiszteletet érdemel.

Hogy ez mennyire sikerült, arról a tanítványaimat kellene megkérdezni. Én nem mindig vagyok elégedett önmagammal.

Volt-e az életében tanárpéldakép, aki nagy hatással volt önre?

Ó, igen! Általános iskolában Zentai Dezsőné Kati néni, aki magyart tanított nekem. Ő hordozta magában az összes fent említett jó tulajdonságot. Aztán dr. Tüske Ferencné, Enci néni (aki földrajzot és rajzot tanított), tőle megpróbáltam ellesni és megtanulni a szenzibilitását, nyelvezetét, érvrendszerét. Vele a mai napig baráti kapcsolatot ápolok. Az egyetemen Dr. Prof. Tóth Imre volt rám nagy hatással, aki emberileg és szakmailag is kiváló.

Mit gondol, mitől jó egy kémiaóra?

Attól, ha le tudom, tudnám kötni a diákok figyelmét, ha meg tudom értetni a logikai összefüggéseket. Ha a gyerekek megértik a természettudományok, a kémia szépségeit... Ha látom néhány tanuló arcán az örömet, hogy megértette a csodát, amit a tudás, többek között a kémiai folyamatok tudása jelent.

Ön szerint milyen a „jó” gyerek?

Aki mer és tud jól és jól kérdezni. Aki mer kulturáltan vitatkozni. Aki nem adja fel. Aki mindent megtesz azért, hogy a feladatait elvégezze. Aki tud együtt dolgozni a társaival és a tanáraival. Aki érdeklődik, és utánajár az őt izgató dolgoknak. Akinek vannak logikus érvei.

Van kedvenc anyaga vagy kedvenc kísérlete? Miért éppen az?

Nagyon szeretem az elektrokémiát. Nagy kihívás tanítani, mert komoly nehézséget okoz a tanulóknak. Már az egyetemen megszerettem, mert

ötödéves koromban ezt a témakört tanítottam a gyakorló tanításom során. Ez akkor új anyagrész volt a középiskolai kémiában, és a vezetőtanárral nagyon beleástuk magunkat. Nagyszerű a logikája ennek a témakörnek, és az elektrokémiai feladatok sem könnyűek.

Ha csak egyetlen (vagy néhány) kémiaórát tarthatna, arra milyen témát választana?

A fent említett elektrokémiát.

Volt-e olyan pillanat vagy esemény a pályáján, amit különösen emlékezetesnek tart?

Igen! Amikor 20 évnyi tanítás után, amikor már egészen magabiztossá váltam, és azt hittem, jól csinálom a dolgomat, akkor akadt olyan tanítványom, aki mert szembesíteni a „kockafejűséggel”. Azzal, hogy azt hittem, a keménységgel, a következetességgel, a szavahihetőséggel, a szakmai kompetenciáimmal a legtöbbet tudom kihozni a tanítványaimból. Közben azzal szembesítettek, hogy „nem nézem a tanítványaim cselekedeteinek mértékét. Nem akarom, vagy nem tudom megérteni, meghallgatni őket. Azt várom el, hogy az általam vélt jó felé haladjanak, pont úgy, ahogy én gondolom... Ezzel a kritikával szembenézni nagyon nehéz volt. Változtatni rajta pedig még nehezebb. Talán nem is egészen sikerült. De azóta megtapasztaltam, hogy a tanulók nagy többsége nem él vissza a bizalommal, hogy könnyebb úgy dolgozni velük, ha meghallgatom őket és időnként az történik, amit ők szeretnének, és nem az, amit én. Jobb úgy, ha nem félnék tőlem.

Hogyan látja a kémiaoktatás jelenlegi helyzetét?

Az egész oktatás helyzetét nehéznek látom. A 36 év alatt a szakma nagy presztizsvesztést szenvedett el. Hiába az életpályamodell, amellyel csak a munkánk szaporodott, a bevezetésekor megemelt fizetés értéke teljesen elkopott. Szégyenteljesen alacsony a pályakezdő pedagógus bére. Nem csodálkozom az ifjú kollégák gyors pályaelhagyásán. Féltő, hogy ahogy az én korosztályom elmegy nyugdíjba – kis túlzással – nem lesz, aki tanítson.

Fokozottan igaz ez a kémiatanárok helyzetére. Sok tanulónk ír jó színvonalú emelt szintű kémia érettségit, de ha eszébe is jut valakinek, hogy elmenjen kémiatanárnak, ezt a gondolatot elég gyorsan elengedi,

hiszen a tudása a gazdasági élet területén sokkal jobb egzisztenciát és megbecsülést hoz számára. (Ifjú tanár koromban ez nem így volt.)

Szomorú szívvel veszem tudomásul, hogy a pályám kezdete óta a kémia óraszám az általános és középiskolai évfolyamokon 40%-kal csökkent. A kötelező óraszámunk pedig heti 4-8 órával nőtt. Laboránsok általában nincsenek az iskolákban, a vegyszerek, eszközök beszerzése anyagi akadályokba ütközik. Fényévnyi távolságra van az alapórán megtanítható kémia tananyag attól, amit egy kémiaérettségi követel a gyerekektől. Az utóbbi időben a szervetlen kémia, az anyagsmeret kimarad az átlagos képzéshez jutó diák életéből. Vért izzad az a tanuló a kémia fakultáción, aki nem járt szakkörre 9. és 10. osztályban.

Mivel foglalkozik legszívesebben, amikor éppen nem dolgozik? Mit osztana meg a munkáján kívüli életéből?

Hosszú éveken keresztül lehettem az óriási tudású dr. Fábri Mihály vezette történelem-földrajz kör, illetve Teleki Egyesület tagja, amely szervezetek keretében Miska bácsi sok-sok gyereknek és felnőttnek adott közösség- és magyarságtudatot formáló élményt. Számos kirándulás és rendezvény résztvevője és segítője is voltam.

Éveken keresztül voltam a Gödöllői Városi Vegyeskar tagja, ahol a gyerekkoromból hozott zeneszeretetemet élhettem ki. Ugyanezt szolgálja az is, hogy időnként együtt muzsikálhatok (hegedű) a tanítványaimmal. Az utóbbi években egyre inkább idősödő szüleim támasza próbálok lenni.

Mit tanácsolna a kezdő tanároknak, vagy azoknak, akik tanári pályára készülnek?

Azoknak a kollégáknak, akik megmaradnak a pályán, nem tanácsolok semmit, mert akkor ők megérezték e pálya csodáit. Megszerették a gyerekeket, „megízlelték” azt, hogy milyen jó velük együtt dolgozni, alkotni. Tudják, hogy milyen jó a tudás közvetítése, tudják, hogy nem mehetsz készületlenül órára, mert azt a tanulók észreveszik, és az „ciki”. A pályán maradók már észrevették, hogy mennyit tanulhatunk magunk is egy-egy versenyfelkészítés közben, még a diáktól is.

Talán egy dolgot tanácsolnék: Ne féljenek bízni a gyerekekben! Előbb utóbb a bizalom megtérül.

Milyen tervei vannak az elkövetkezendő évekre?

Először is szeretném, ha mihamarabb megszabadulnánk a karanténból, jó lenne, ha nemcsak a számítógép képernyőjén látnám, hallanám a gyerekeket! Bár az az egy dolog jó benne, hogy rákényszerített olyan új módszerek, eszközök felkutatására, megtanulására, alkalmazására, melyet biztosan már nem tettem volna, ha nem muszáj. Jó lenne, ha már nem sok központi változáshoz kellene alkalmazkodnom.

Én már nem akarom megváltani a világot, a jövő a fiataloké, akiktől, ha még tudok, szeretnék tanulni.

Nem is tervem, inkább kívánságom van: az utolsó óráig, amit a tanulók között tölthetek az iskolában, maradjon meg bennem az a semmihez sem hasonlítható jó érzés, melyet a legtöbbször érzek, amikor becsukom magam mögött a tanterem ajtaját, és rám szegeződik sok-sok ifjú szempár, és megkezdődik a tanóra.